

Uvod, to moramo priznati, je skoro izčrpen. Ne strinjamo pa se z razdelitvijo. V I. skupino bi — po naši sodbi — morale vse pesmi snubitve itd., o bratu in sestri, sploh vse, ki se tičejo devojke, dokler je v očetovi hiši; v II. skupino pa tiste, ki se tičejo nje kot snahe v hiši možev i. (Mimogrede omenim, da mi je, ko čitam to skupino, ko da sem v Homerjevi Troji: izrazi za sorodstvo so malone isti. Heleni sta Priam in Hekuba *ἐκχρῶς, ἡ*, Hektor [in cela vrsta bratov] ji je *θαῖς*, njegova žena in žene bratov so ji *εὐνάρτες*, njegove sestre so ji *γᾶλος* ... v srbskih pesmih pa so to: sveker, svekrva; dever; jetrvice; zaove [zalve]. In kakor je tam Hektor edini pravi zaščitnik mlade Helene, tako tudi v srbskih ženskih pesmih dever. To dalje primerjati je poseben užitek!) Ne ugaja nam, da je slov. Lepa Vida zašla med »pobožne i moralne«. Sicer je pa Prodanović tudi Asanaginico in Smrt majke Jugovića uvrstil med ženske pesmi, torej ne epske. — Čudno se nam zdi, da se avtor ni dotaknil takozv. konvencionalnih (mednarodnih) motivov. Koliko jih je že v tej antologiji! Tako n. pr. št. 258 (Svekrva otrovnica) je isto, kar naša Mlada Breda. — Toplo priporočamo to knjigo; zbirko »Školski pisci«, katere 1., 2., 3. snopič tvori, bo treba imeti pred očmi; zdi se, da bo to velevažno in resno podjetje. Dbv.

Poeti d'oggi. Zbirka moderne italijanske lirike od l. 1900—1925. Izdaja Vallecchi, Firenze, 1925.

Dva na prvi pogled neskladna človeka sta zbrala to antologijo: Papini — lirik, bolj mistik, nikdar pa ne kritik v strokovnem pomenu te besede, ampak samo oboževatelj ali preziratelj ljudi in duš, in Pancrazzi — kritik v pravem zmislu besede, ki mu k temu še romanska finost opazovanja daje jasen pogled in zmožnost, da marsikako zamotano stvar imenuje s pravim imenom. L. 1919. je izšla prva izdaja te antologije. Knjiga je bila manjša od letošnje, čeprav bi pričakovali, da bo naš izbor »strožji«. Izpustila sta par imen prve izdaje, ki sta jih pa nadomestila s številnimi novimi.

Ni lahka stvar — pa naj je sedanjí čas še tako ugoden za tak pregled — sestaviti izbor iz lirike, ki je šele dvajset let stara in to slabotnih in bolnih let. Ta lirika je fragmentarna in je šele zaslutila v daljavi prve znake svoje zrele moči, katera teži za tem, da izreče svojo veliko besedo v sebi primerni formi. Dosedanji rezultat v tem oziru ni zadovoljiv: Knjiga je stkana iz besed, mnogo je besednih iger, simbolov, metafor, kakor da se pesnik ogiba jasnosti. Stihi so pretrgani in neka melanholija prevzame človeka, ko jih čita. In instinktivno je prišlo prirediteljem v uvodu (str. 9) pod peró, da je danes vsak poskus za sintezo nemogoč, pa naj bi bil začet s še tako sigurnim okusom, jasnim razumom in neinteresiranim poštenjem. Rezultat poskusa je samo pokaz gotovih tendenc v liriki, kakor so se v teh letih pokazale, brez namena pótém njih rešiti celotni duhovni problem razen na mozaičen način. Zdi se, da avtorja prepuščata rešitev problema na mlo srečo ali nesrečo čitatelju. Vendar problem je tu, pa naj je še tako pritažen v zaplakanih usmevih

Corazzinija, Gozzana, Morettija in Alda Palazzeschija, tihih pesnikov Pascolijevega »večnega detinstva«; ta problem je tudi v Sofficijevem esteticizmu in Papinijevem pesimizmu; imamo dalje problem »futurizma« kot zadnjega romantičnega blefa; problem neoklasicizma v Baldiniju, Cardarelliju in Cecchiju; potem pa še globoki problem »povratka«, problem duhovne revolte, ki je sledila vojni.

Vendar je v morju fragmetov te knjige tudi precej odsefov silnih osebnosti. Saj se srečamo tu s Pirrandellom, Papinijem, Panzinijem, Borge-som, Palazzeschijem in Sofficijem.

Toda kje je genij? — vprašuje Pancrazzi v uvodu. Ni ga še, toda čutimo, da prihaja, mogoče pa se je tudi že pojavil, a ga, kakor navadno, sodobne oči ne vidijo in ne priznajo. B. R.

Isidor Poljak: Sa bijelog brda. (Zabavna knjižnica Narodne Prosvjete, Knjiga 5.), 1924. Tiskara Nar. Prosvjete u Zagrebu.

Poljak je modern in tradicionalno epigonski kakor je bil, je in bo še ta in drugi jugoslovenski svečeniški lirik. Jeka njegove pesmi je znaneznana: je ditiramb, psalmodija, povita v ritem hrvatskega trpkega trohejstva brez one Slovincu lastne melodije. Poljakova pesem je nedvomno najjačja jugoslovenska himnika in odika. Iz pesmi »Noč bez Njega« sem se moral učiti na pamet:

»Ja rekoh sre: Samo vladaj sada, sree moje!
Al ono, čudno d'jete neće, da se smiri.

U kutu negdje jeca, neutješno zove:

O vrati se, o vrati, moj tihi, dobri Kralju,
Bez prijatelja mogu i bez starog oca,
Bez domovine živjet, ali ne bez Tebe,
Bože, Bože moj!»

Dr. I. P.

Alessandro Manzoni: Zaročena (I promessi sposi). Milanska zgodba iz XVII. stoletja. Poslovenil dr. Andrej Budal. Izd. in zal. Narodna knjigarna v Gorici, 1925. Knjiga je bogato ilustrirana; na vsako tiskano polo pride po ena na lepšem papirju tiskana slika. Slovenski tekst je prav dober. Drugače se pa ta knjiga, ki je Slovincem že znana po starejšem prevodu, sama priporoča.

UMETNOST.

Anton de Waal: Rompilger. 11. izdajo priredil dr. J. P. Kirsch. 21 načrtov in kart, velik načrt Rima, železniška karta Italije in 83 slik. Herder & Co., Freiburg im Breisgau, 1925. Delce je že davno udomaćeno, saj je nastalo že l. 1888 z izrečnim namenom, biti vodnik po rimskih znamenitostih posebno katolikom, ki prihajajo tja. V tem oziru ga ni potreba priporočati. Opremljeno je z vsem potrebnim informacijskim aparatom. Bolj važno kakor v teh svojih praktičnih oddelkih je za izobražena v onih delih, kjer govori o rimskih starinah in umetninah. Ta poglavja so posebno: Poganski Rim, Starokrščanski Rim, Srednjeveški Rim, Rim o času renesanse in baroka in Rim v najnovejši dobi: posebno poglavje je posvečeno umetniškim zbirkam. Frst.